

Z cizích revuí.

RATNIK, roč. 1933, svazek 5.—10.

Arm. gen. Radisav Stanojlović: Pevnosti a jejich význam.

Názory o této otázce nejsou ani po světové válce, jak autor konstatuje, jednotné; sám je stoupencem přesvědčení o nutnosti stálého opevnění, jemuž přisuzuje úkol podpory v obraně země a její přípravy. Svě tvrzení opírá o zkušenosti, získané na západním válečném poli; rozlišuje ony pevnosti, jež svým vybavením mohly splnit svůj účel a splnily jej, a ty, u nichž tomu tak nebylo z důvodů, jež vysvětluje. Zná dobře výtky, činěné odpůrci stálého opevnění, a snaží se je vyvrátit vysvětlením konkrétních případů. Ve svazku 6. podává pak autor přehled požadavků, kladených na moderní pevnosti.

Plk. Pavle M. Barjaktarević: Doprovodné dělostřelectvo.

První část obšírné studie, v níž je probírána otázka vývoje a částečně i organizace doprovodného dělostřelectva. Autor nemůže jinak nežli v závěru konstatovati, že ani otázka zásadního významu, otázka speciálního materiálu nebyla dosud dořešena, takže i další problémy z ní vyplývající zůstávají otevřeny.

Kpt. I. tř. Karlo J. Tauber: O zřizování obydlí a objektů ve vysokých horách.

Autor doporučuje krajní opatrnost, prozíravost a obezřelost, již je nutno podříditi především výběr místa pro obydlí, úkryt neb jiný objekt, jakož i veškeré práce další. Je tedy podle něho třeba: úkryty hloubit v pevné skále nebo objekt budovat tak, aby nevyčníval nad linii povrchu; zakázat kácet les, stromy, křoví nad zvoleným prostorem i jakýkoli pohyb nad ním; připravit v úkrytech všechny potřeby, kdyby vchod byl zasypán lavinou, vánicí a p.; budovat objekty s dvojími zdmi; proti lavinám zhotovit i překážky umělé; organisovat hláskovou a pozorovací službu při nebezpečí lavin.

Por. Teodor M. Milič: Kde je největší rychlost střely.

Autor v odpovědi na stejnojmenný článek v „Ratniku“ (1932/7) dokazuje, že střela má největší rychlost před ústím hlavně, a tou je její počáteční rychlost. V této době a v tomto místě má i maximální průbojnou energii, na niž působí nejen pohybová síla její, ale i rychlost otáčení v místě průrazu, jakož i materiál, jež proráží.

Svazek 6.

Gen. S. Miloradović: Branná výchova mládeže v Německu sportem — u nás sokolstvem.

Autor srovnává výhody a nedostatky branné výchovy mládeže německé a jihoslovanské. V německé branné výchově mu zřejmě imponuje její závaznost a způsob organizace; dobrovolný ráz výchovy jihoslovanské odmítá a navrhuje, aby byla zákonná povinná, a to nejen pro členy Sokola, ale i pro žáky všech tříd středních škol a na vysokých školách po dva semestry. Pro hochy od 15 do 17 let žádá jen výchovu tělesnou a teprve pro 18—20leté jinochy vojenskou přípravu, končící zkouškou a závody sokolskými a vojenskými. Autor se pochvalně zmiňuje o čs. sokolstvu a o významu idejí Tyršových v legiích. V závěru pak uvádí data z let 1921—1932 o jihoslovanskému sokolstvu, jež jsou velmi poučná; r. 1921 (v závorkách počet r. 1932) bylo: mužů 29.837 (125.367), žen 8245 (22.719), cvičících mužů 6420 (30.076), cvičících žen 3142 (6657), dorostenců 4427 (20.045), dorostenek 3193 (9652), žáků 7784 (47.968), žákyň 5597 (38.756). Tyto číslce jasně dokazují vzrůst myšlenky sokolské v Jugoslavií.

Plk. Pavle M. Barjaktarevič: Doprovodné dělostřelectvo.

V dokončení své úvahy se autor vrací znovu k otázce materiálu, ježto úkoly doprovodného dělostřelectva vyžadují především odlišnosti po této stránce. Vlastnosti, požadované na tomto materiálu, vypočítává autor takto: přesnost zásahu, možnost střelby i na blízké vzdálenosti, pohyblivost a možnost rychlé střelby, nízký profil (mimo to ochrana štítem) a jednoduchost konstrukce.

Pokud jde o organizaci doprovodného dělostřelectva, shrnuje dosavadní názory v tyto dvě základní možnosti: buď doprovodné dělostřelectvo, určené pro spolupráci s pěchotou, náleží jí i organizačně, nebo doprovodné dělostřelectvo zůstane i nadále ve svazu dělostřelectva divise, ale buď ho používáno jen pro pěchotu. Rozbírám obě stanoviska a jako dělostřelec se rozhoduje v duchu své zbraně: „Doprovodné dělostřelectvo je dělostřelectvem, a proto buď podřízeno po všech stránkách veliteli dělostřelectva; veliteli pěchoty jen tehdy a potud, pokud je jim přiděleno.“

Plk. Rade D. Popović: Soudobé dělostřelectvo armádních sborů.

Výtah ze studií div. gen. francouzské armády Challeata o dělostřelectvu armádního sboru, hlavně pokud jde o posouzení dnešního dělostřelectvého materiálu.

(Příště dále.)

Literární přehled.

Doba bělohorská a Albrecht z Valdštejna. Sborník osmi statí. Praha 1934. Stran 207.

Jubilejní rok Valdštejnov byl příležitostí nejen k četným pracím, vztahujícím se k osobnosti tohoto významného válečníka a znamenitého organizátora, nýbrž i k uspořádání pozoruhodné výstavy „Albrecht z Valdštejna a doba bělohorská“, k níž dal podnět Kruh pro stu-

dium čs. dějin vojenských při Vědeckém ústavu vojenském. Výbor výstavy společně s extensí československých vysokých škol v Praze uspořádal v březnu a v dubnu cyklus osmi přednášek, z nichž čtyři byly věnovány době bělohorské, čtyři pak osobě Valdštejnově. Tyto přednášky, doplněné bibliografickými poznámkami, byly nyní vydány knižně ve zvláštním sborníku, jež uspořádal doc.

dr. Jaroslav Prokeš. Vedle práce pořadatelovy „Bílá hora“ obsahuje sborník statí Karla Stloukala „Česká otázka v době předbělohorské“, Otakara Odložilika „Politické a hospodářské poměry po Bílé hoře“ a „Česká emigrace“, Františka Roubíka „Albrecht z Valdštejna, vévoda frýdlantský“, Františka Martínka „Valdštejn voják“, Zdeňka Wirtha „Valdštejn a současné umění“ a Miloslava Hýska „Bílá hora a Valdštejn v české literatuře“.

Dosavadní vědomosti o vévodovi frýdlantském a jeho době rozmnožili autoři článků některými novými poznatky, což činí ze sborníku něco více než pouhou publikaci příležitostnou.

Naše čtenáře zaujme ovšem nejvíce stat' našeho druhá kpt. Martínka, který se snaží vykazati Valdštejnovi místo, jež mu ve vývoji novodobého válečnictví náleží. Valdštejn jako voják a velitel byl oceňován velmi různě. Zatím co jeho organizační talent je obecně uznáván, úsudky o jeho schopnostech taktických a strategických se značně rozcházejí. Po této stránce má vévoda frýdlantský jak velebitel, tak i odpůrce. Martinek soudí, že rozpory v hodnocení pocházejí odtud, že činnost Valdštejnova v době druhého generalátu bývá posuzována a vysvětlována s téhož hlediska, jako jeho počiny dřívější, a nedbá se té závažné okolnosti, že v tomto druhém období je těžko naléztí mez, kde přestává služebník císařův a začíná Valdštejn-zrádce, bažící po české koruně.

Martinek odmítá důrazně pochybnosti o Valdštejnově osobní statečnosti a vyličív jeho tvůrčí činnost na poli organizačním, kde se stal Valdštejn vzorem příštím generacím, zabývá se jeho vlohami taktickými a strategickými. Valdštejn byl ve vojenství žákem císařského generála a známého vojenského spisovatele své doby Jiřího Basty, tudíž odchovancem válečné doktriny španělsko-vlašské. Slavný protivník vévodův Gustav Adolf byl představitelem doktriny holandsko-švédské. Zápas těchto dvou vojevůdců je i zápasem obou doktrin. Valdštejn ovšem neustrnul na tom, čemu se naučil u Basty, nýbrž projevil často značnou přizpůsobivost k výhodám doktriny holandsko-švédské. Ve svých koncepcích, ať byly sebe smělejší, zachoval si vždy smysl pro skutečnost stejně

jako strážlivost v hodnocení dané situace. K zeměpisným poměrům přihlížel při svých rozhodnutích více než bylo tenkrát zvykem, v čemž zajisté předešel svou dobu. Jako znalec lidí dovedl každého z podřízených důstojníků postavití na pravé místo. Maje po celý život pevnou vůli a vytrvalost, zakolísal se teprve několik měsíců před smrtí. V tom možno sice spatřovati jednu z příčin jeho pádu, nikoli však dostatečný důvod k odsouzení vůdcovských kvalit vynikajícího vojáka, vyrostlého z české půdy a z českého prostředí.

Článek kpt. Martínka, přinášející množství zajímavých fakt, řadí se důstojně k ostatním pracím známých našich historiků. Škpt. Ed. Kubala.

Odhalení o Valdštejnově zradě a smrti. České znění relací Jaroslava Rašína a Octavia Piccolominiho. Překlad Zdeňka Kristena. Úvody a poznámky Josefa Pekaře. Praha 1934. Nákladem Historického klubu. Stran 129.

Dva závažné dokumenty o zrádných plánech vévody frýdlantského a o jeho zavraždění v Chebu 25. února 1634, dožívají se po prvé do rukou českého čtenáře. První z nich, zpráva Jaroslava Sezimy Rašína z Riesenburku, českého šlechtice ve službách rodiny trčkovské, ličí jednání, která autor relace vedl jako prostředník Valdštejnovův se švédským králem, a byla sepsána v říjnu 1635 na žádost dvora. Koncipována původně česky, byla v české dvorské kanceláři ve Vídni po jistých úpravách přeložena do němčiny. Český original je dnes nezvěstný. Relace Piccolominiho vznikla krátce po chebských vraždách v březnu 1634. Vypisuje v italském jazyce zevrubně Valdštejnovy úklady proti císaři a průběh krvavé exekuce proti osnovatelům spiknutí. Byla do nejnovější doby neznáma. Teprve r. 1931 objevil ji slezský historik Hubert Jedín ve vatikánské knihovně v Římě.

Oba důležité prameny k dějinám valdštejnské konspirace přeložil pečlivě Zdeněk Kristen a úvodem i poznámkami opatřil nejlépe poučený badatel o valdštejnské otázce Josef Pekař.

Uhledná knížka je vybavena sedmi obrázkovými přílohami.

Škpt. Ed. Kubala.